

ראיבאינא

בית האמנים תל אביב

אבינועם שטרנהיים

ראיבאינא היא מילה חסרת מובן, שקיומה זמני ומוגבל, ואותיותיה חברו יחדיו לרגע אחד, משמותיהם הפרטיים של שמונה אמנים ואמניות שיציגו בתערוכה הנושאת שם זה. כפי שנבראה המילה ממפגש האותיות האקראי, כך נבראה התערוכה ממפגש של שמונה עמיתים לאמנות, שחברו יחדיו כדי ליצור משפט, גוף המורכב משמונה איברים יחידניים, שיתפרק ויעלם מייד לאחר מכן, כפי שהמילה הזו, שצצה לרגע, תיעלם ותישכח אף היא. מה גורם לשמונה אמנים ואמניות עצמאיים, שאינם מורגלים בעבודה משותפת, לחבור יחד לכדי קבוצה שאיננה קבוצה, מילה שאיננה מילה, גוף שאינו גוף? חוץ מעניין משותף זה בעבודתו של ההוא, לא הרבה. ובכל זאת, פגישות ודיונים אודות השקעים והתקעים שבין העבודות, על הדומה והשונה, הקבוצתי והיחידני, הזמני והתמידי, הביאו לכדי כמה מסקנות מעניינות בנוגע לאקראיות ולגורל, ולמשמעויות שנוצקות לעתים ממפגשים, שרירותיים בחלקם, בין דיאלוג פתוח והסתגרות פנימית. למרות הקבוצתיות, זוהי איננה תערוכה קבוצתית. וכפי שהמילה, המורכבת משמות האמנים, מתיימרת לברוא משמעות חדשה מבלי להיות מילה, כך מבקשת התערוכה לזמן יחדיו שמונה עבודות, וזאת מבלי להיות תערוכה. העבודות, העומדות כל אחת בפני עצמה, מבקשות בכל זאת להתדיין זו עם זו, לפלרטט, לקרוץ, לבקר ולהשפיע; להשפיע על מבטו של הצופה כפי שהושפעו האמנים מן המפגשים זה עם זה, לאורך תקופה של שנה, לעתים אף יותר. על אף העצמאות שהייתה חשובה לכל אחד מן האמנים והאמניות המשתתפים במפגש, ניכרים הקשרים והטרדות, העניינים שדחيفותם משותפת לכל אחד מן השמונה, החיים ויוצרים במקום הזה, בחברה הזו, על רקע עברה העשיר והשנוי במחלוקת, ועתידה הלא ברור. ריית משלי, אמנית שמיצביה השאפתניים לאורך כל דרכה המקצועית נבעו מן החיבור בין המקומי (שלא לומר הפרובינציאלי) והגלובלי, מהתכות סרקסטיות בין מה שנחשב לנמוך עם מה שנחשב לגבוה ומתוחכם, עוסקת שוב בעבודה שמשחקת בהומור האופייני לה עם מושגים של אתוס וכוחניות, ועם דימויים מן התרבות הפופולארית והתגלמותם האלימה. העבודה של משלי משלבת עמלנות ואסתטיקה של מלאכת יד עממית, עם בדיחות על פיסול ומיצב, שנאמרות ברצינות תהומית. משלי מציגה שער שמעלה על הדעת את שערי המסבאות המוכרים לנו מז'אנר סרטי המערב הפרוע באמריקה, ויוצרת מעין מכלאה בתוך חלל הגלריה. אבינועם שטרנהיים מגדיר את עבודתו כהתחקות אחר חתכי הזמן המעצבים את חייו. עבודתו עוסקת בהתחבטויות חוזרות ונשנות של הלכי הנפש, סתירות ומאבקים פנימיים בין מציאות ופנטזיה, והמתח החרדתי הנובע מהם. הפיסול המופשט של שטרנהיים מנסה, בכל האמצעים העומדים לרשותו, לנסח את אותו חתך בחלל, שהוא ההווה הפוצע את הזמן וחוצה אותו לעבר ולעתיד. החתך הזה, הקיים רק לרגע, מונצח בפיסות המציאות שנאספות על ידי אבינועם ומעניקות לעצמן חיים חדשים, כאלמנטים פיסוליים בחלל ובזמן, שנתגבשו זה עם זה לכדי תאונה חזותית מרתקת. גם ישראל קבלה מביא את עולמו האישי, הפנימי, אל החוץ של חלל התצוגה המופקר, הפרוץ, שבו נפגשים הפרטי והכללי, הסודי והגלוי, הקדום והנוכחי. קבלה מציג אוסף של חפצים שמצא במסגרת עיסוקו, הכפייתי כמעט, באספנות של פריטי עיזבונות אנונימיים. חלקם הגדול חסר משמעות כלכלית אך נושא מטען היסטורי מרתק, של אנשים שחייהם הושלכו אל נבכי הנשייה והשכחה, וכעת הם נגאלים במידה מסוימת על ידי קבלה, השולף אותם מחדרים עזובים

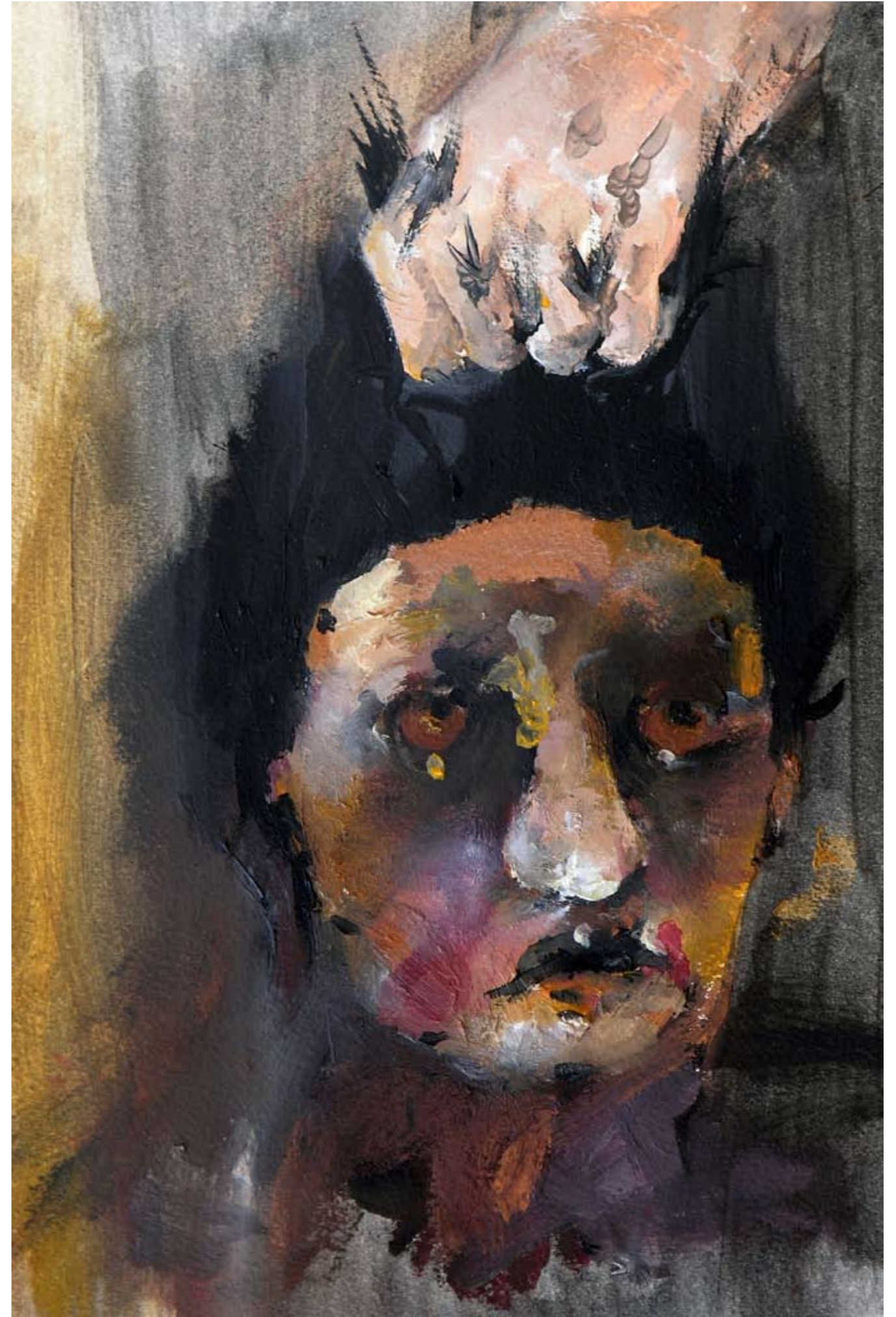
ומפחי אשפה, ומעניק להם תוקף חדש, הזדמנות לפרק נוסף בחייהם הדוממים. בעבודתו "אוסף יד ושן", מציג קבלה קבוצת דפים מטופלים מאלבום ישן שמצא ובו פרחים מיובשים, ובקבוקי זכוכית נחושת שהזמן שקע בהם פטינה של רקבובית ואבן. גם עבודתה של בשם הראל ניחנה באיכות אספנית משהו, אם כי אלו אינם פריטים עזובים של בני אדם לא ידועים שנשתלקו מן העולם, אלא רגעים ופיסות מידע וידע היסטוריים ופילוסופיים, שחברו יחד עם נקודות ציון מסוימות מחייה שלה, וכעת הם משתלטים על החלל בצעקה דמומה. מצמיתים באופיים החומרי, נאנקים הצוירים תחת אצבעותיה של הציירת שכמו פוערת את לועה, בולעת ומקיאה את הדבר ואת הדיבור, מתיכה אמת ומיתוס זה בזו, מטעימה משיחות צבע מעודנות לצד חומריות רושפת, אלימה כמעט. עבודתה של הראל ממלאת את החלל בטעם הלוואי של ההיסטוריה, כאילו היה הוא עצמו פיה הפעור של האמנית, מפתה את הבאים בפתחו, ובו בזמן מאיים לבלוע. אורנה נוביק מציגה קבוצת צוירים שבה נבחנים המקורות האסתטיים שמהם היא שואבת את הווייתה החזותית. באמצעים סימוניים, תמציתיים, המשלבים מוטיבים ריאליסטיים יחד עם הפשטה צורנית, נוביק מבקשת לדלות מן התודעה דימויים דומיננטיים שמהווים, לטענתה, מעין פריזמה שדרכה מתרחשת הראייה. זו, לדברי האמנית, מושפעת מן הנוף התרבותי והאסתטי של המקום שבו היא נוצרת. נוכחותם של הדימויים, המתפרקים ומתחברים חליפות, נחרטת בתודעת המתבונן ומבקשת להשפיע על האופן שבו מכוון את ראייתו. יהודה פורבוכראי, בעבודתו "להוציא את השחורים", ממשיך את העיסוק העיקש שלו בהצפת מקורותיו התרבותיים, ומבקש באמצעות סדרה של צוירים גדולי מימדים, להעלות לסדר היום את סוגיית ה"מיון" התרבותי. השאלה הדחופה העולה מן הסדרה הנוכחית, נוגעת באופן שבו מסוגלת התרבות השלטת את מה שהוא "טעם טוב" ומה שהוא "טעם רע", ותוך כך נפטרת מן השונה ומבודדת אותו. עבודתו של פורבוכראי, הפוליטי-חברתית יש לומר, מלגלגת על הניסיון להדביק תוויות גורפות לאוכלוסיות שלמות, ותוך שימוש באסתטיקה פלקטית, הפגנתית משהו, מטילה גנאי על ניסיונות של "טיהור תרבותי".

ניר הראל, שעבודותיו נעות במכוון על הציר החתרני שבין אמנות ועיצוב, מציג סדרה של אובייקטים פיסוליים המתגרים את אופן התצוגה של הצויר, ואת האינטראקציה שבין הצופה ויצירת האמנות. הראל עושה שימוש בצוירים שצייר במחשב, כחומר גלם ליצירת "צוירים לבישים", צוירים שהם כהצעות לבוש. הבגדים שמכין האמן מצוירו נראים כרצועות ציור שטוחות, הניתנות ללבישה בליפוץ מסביב לגוף. סדרת הצוירים מופיעה כאן כמעין קולקציה רעיונית, שמציגה גוף היברידי שבו הצופה-לובש הופך לחלק ממנו, ושחזותו שלו הופכת אף היא חלק מן הצויר. אסי משולם, המוכר בעיסוקו המתמיד במנגנוני דת ותרבות, בחר הפעם להתייחס באופן ישיר למה שהוא רואה כשבר חברתי המשתקף בערצוי התקשורת והרשתות החברתיות של הזמן האחרון, ולעשות שימוש בגלריה ובחלל העומד לרשותו, לפעולה שהיא מבחינתו בגדר מעשה אנטי-אמנות. הבחירה לחרוג מן ההרגל שבהצגת פיסול או ציור, ולפעול באופן ברור כנגד המוטיבציה המובנת מאליה של האמן המציג את תוצריו, באה, לדבריו של האמן, מכורח הנסיבות והמצב, שדורשים את התייחסותו הישירה, ושההתעלמות מהם אינה אפשרית עוד מבחינתו.

אסי משולם

אורנה נוביק

בשם הראל

אסי משולם

יהודה פוברוכאי

יהודה פוברוכאי